

ارزیابی شاخصهای توسعه یافتگی و ساختار فضایی-کالبدی محلات شهری در سطح شهر زاهدان و بیان ارزشها و ویژگیهای آنها

مهديه نخعی^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیای برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

زاهدان، Zahedan_63@yahoo.com

چکیده :

توسعه یافتگی به عنوان یکی از شاخص های مهم در برنامه ریزی شهری، تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیربنایی، رفاهی را در سطح محلات، نواحی و یا مناطق یک شهر نشان می دهد. گسترش شهرها با ساختار فضایی نامنسجم و از هم گسیخته، موجب تمرکز نامعقول و نامناسب امکانات و خدمات در بخش های مختلف شهر و توسعه اقتصادی- اجتماعی نابرابر در آنها شده است. بر اثر توسعه پراکنده و بی سامان شهرها، الگوی سازمان فضایی شهر و ساختار اصلی آن دگرگون شد و موجب از بین رفتن ساختار واحد در کل شهر و تمرکز نامعقول و نامناسب امکانات و خدمات در بخش های مختلف شهر و توسعه اقتصادی- اجتماعی نابرابر در آن ها شده است. از طرفی افزایش وسعت شهرها باعث پیچیدگیهای کالبدی - فضایی در شهرها شده است بطوری که شناخت ساختار و استخوان بندی اصلی شهرها و ریخت شناسی آن بر اساس تحلیل تمام اجزای شهر امری مشکل و غیرممکن است. بنابراین، تحلیل ساختار فضایی شهرها در ارتباط با شناخت توزیع امکانات و خدمات و تأثیر آن بر توسعه اجتماعی- اقتصادی بافت های مختلف شهر نیاز به روش هایی دارد که بتواند به این پیچیدگیها پاسخ دهد. این مقاله ارتباط میان ساختار فضایی و تغییر سطح توسعه یافتگی در محلات شهر زاهدان را بررسی می کند. در این تحلیل شاخصهای توسعه یافتگی در زیرگروه های اجتماعی- اقتصادی، کالبدی، زیست محیطی و رفاهی با یکدیگر ترکیب شده اند و در ارتباط میان ساختار فضایی محلات شهر و تغییرات سطح توسعه یافتگی آن ها، وارد شده اند. نتایج نشان می دهد ارتباط معنادار قوی و مستقیم میان ارزش همپوندی محلی و میانی (یکی از شاخص های شناخت ارزش های فضایی) و تغییر درجه توسعه یافتگی محلات شهر زاهدان برقرار است. و می توان تغییرات درجه توسعه یافتگی را در آینده در محلات شهر زاهدان، با توجه به طرح های پیشنهادی مصوب، پیش بینی کرد.

کلید واژه ها : توسعه یافتگی، سطح محلات، سازمان فضایی، ساختار واحد